

Documentatie

Studiedag georganiseerd door
het Praktijkcentrum Varkenshouderij en de Vlaamse
overheid - Departement Landbouw en Visserij

Praktijkinformatie voor de Varkenshouder - 2008

maandag 17 november te **Sint-Niklaas**, Weverstraat 23
(Biotechnische Land- en Tuinbouwschool)

woensdag 19 november te **Bocholt**, Kaulillerweg 3 (PVL)

maandag 24 november te **Rumbeke-Beitem**, Ieperseweg 87
(POVLT)

Telkens van 13u tot 17u15

Inlichtingen?

09/272 22 84 (Tom Van den Bogaert)
09/272 23 07 (Suzy Van Gansbeke)
0473/83 70 61 (Norbert Vettenburg)

Programma:

- 13u00: Ontvangst met koffie/ Inleiding**
- 13u15: Alternatieve waterbronnen**
door Dominique Huits of Sigrid De Ketelaere, POVLT-PIVAL
- 13u45: Certificering & autocontrole in de dierlijke sector**
door Sigrid De Ketelaere, PIVAL
- 14u20: CO₂-verdoving als alternatief voor onverdoofde biggencastratie**
door Bert Driessen, KHKempen-ZTC en Tamara Vandersmissen, DGZ
- 15u20: Pauze**
- 15u50: Risicofactoren voor doodgeboren biggen**
door Caroline Vanderhaeghe, UGent, fac. Diergeneeskunde
- 16u20: klauwletsels bij zeugen: evaluatie van een sluimerend probleem**
door Ludo Segers, Orffa Belgium Feed NV
- 16u50: Vraagstelling en discussie**

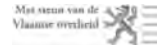

Alternatieve waterbronnen

Dominique Huits
Sigrid De Ketelaere
Kenniscentrum Water
voor Land- en Tuinbouw

Dit project wordt medegefinancierd door
de Europese Unie en de Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling van het departement Landbouw en Visserij

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Waterbronnen

- Leidingwater
- Grondwater (diep / ondiep)
- Hemelwater
- Oppervlaktewater
- Drainagewater
- Effluent waterzuivering

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Kwaliteitseisen vs. gebruik

- Drinkwater (mens en dier)
- Gietwater
- Sanitair gebruik
- Reinigingswater
  - Melkinstallatie / koeltank
  - Stallen / landbouwmachines / ...
- Waswater groenten

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Kwaliteitseisen vs. normen

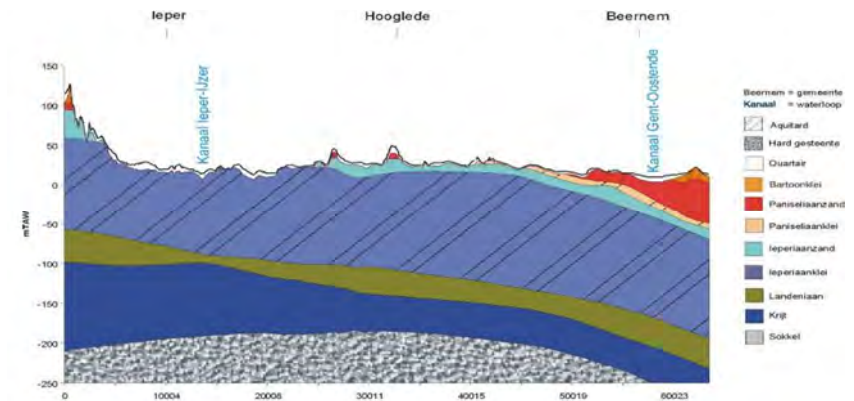
	Drinkwaternorm varkens
SCHEIKUNDIG ONDERZOEK	
pH	6,5 – 8
Geleidbaarheid ($\mu\text{S}/\text{cm}$)	2100
Chloriden (mg Cl/l)	1000
Sulfaten (mg SO_4/l)	250
Totale hardheid ($^\circ\text{F}$)	35,6
Calcium (mg/l Ca)	270
Magnesium (mg/l Mg)	50
Ijzer (mg/l Fe)	0,5
Nitrat (mg/l NO_3)	100
Nitriet (mg/l NO_2)	0,5
Ammonium (mg/l NH_4)	2
BACTERIOLOGISCH ONDERZOEK	
Enterokokken (/ 100 ml)	0
Totale coliformen (/ 100 ml)	100
E. Coli (/ 1 ml)	100
Tot. Kiemgetal (37°C) / 1 ml	100 000
Tot. Kiemgetal (22°C) / 1 ml	100 000

Wetgevingen

- Oppompen van grondwater
  - Diep versus ondiep grondwater
  - Vergunningenproblematiek
  - Open putten
- Verordening hemelwateropvang
- Captatie van oppervlaktewater

Doorsnede WVI

Eigenschappen grondwater

- Diep grondwater
  - Verhoogd zoutgehalte
  - Hoog F-gehalte
- Ondiep grondwater → proefboring
  - Verhoogd Fe-gehalte
  - Hoge hardheid
  - Bacteriologische belasting

Grondwater vs. hervergunnen

- Visie afdeling Water (advies)
    - Volledige afbouw als ondiep een alternatief is
    - 50% afbouw bij (onvoldoende of) geen ondiep gw
→ 75 % afbouw op termijn in het totaal
- Verzilde gebieden
Dun quartair dek
Hoog ammoniumgehalte omwille van turf laag

Grondwater vs. hervergunning (diepe winning)

Voorwaarden diepe winning naleven !

- Debietmeter aangebracht in de put
  - Maandelijks noteren van de tellerstand
- Aftapkraantje in de put; direct na de teller
  - Jaarlijkse analyse door erkend labo
- Peilbuis met diameter min. 32 mm afgesloten door dopje
  - Maandelijkse statische (na minstens 24 uur niet pompen, afwijking mogelijk indien gemotiveerd aangevraagd in vergunningsdossier) peilmetingen
  - Maandelijkse dynamische (minstens 3 uur in werking) peilmetingen
- Waterdichte en afgesloten pompput

Alternatieve waterbronnen

- Leidingwater
- Grondwater (diep / **ondiep – open put**)
- **Hemelwater**
- **Oppervlaktewater**
- **Drainagewater**
- Effluent waterzuivering

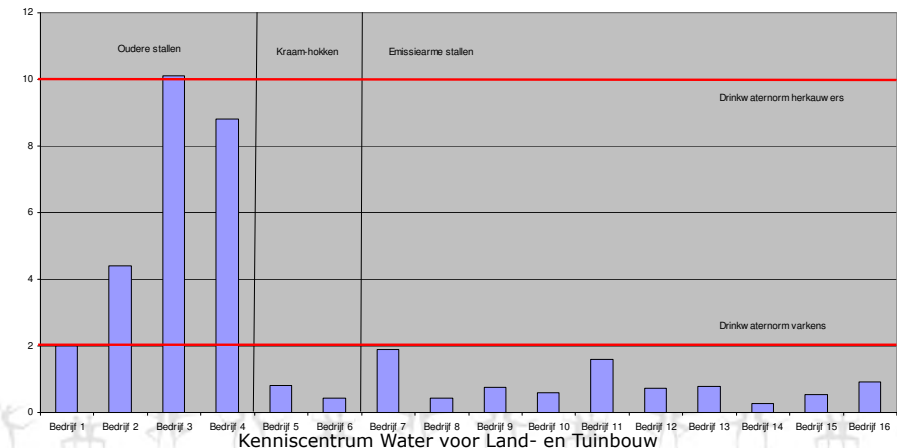
Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Ondiep grondwater

- Ondiep grondwater
  - Beschikbaarheid? -> proefboring : kwantiteit en kwaliteit
    - Verhoogd Fe-gehalte
    - Hoge hardheid
    - Bacteriologische belasting
    - Effect verzilting / turfslagen

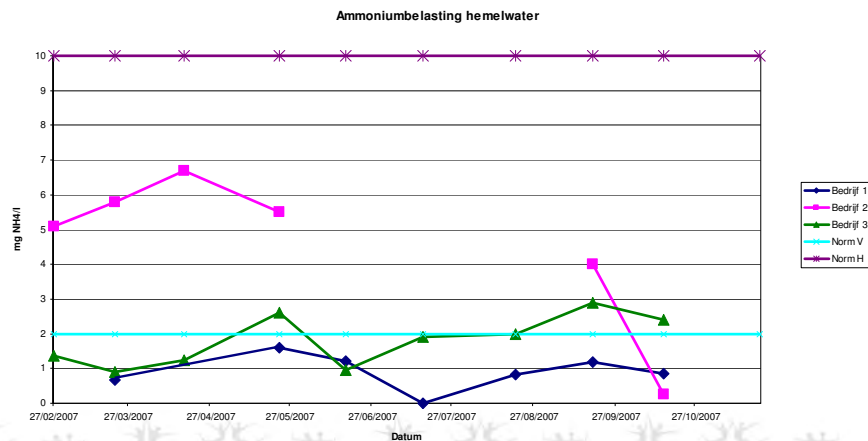
Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Hemelwater

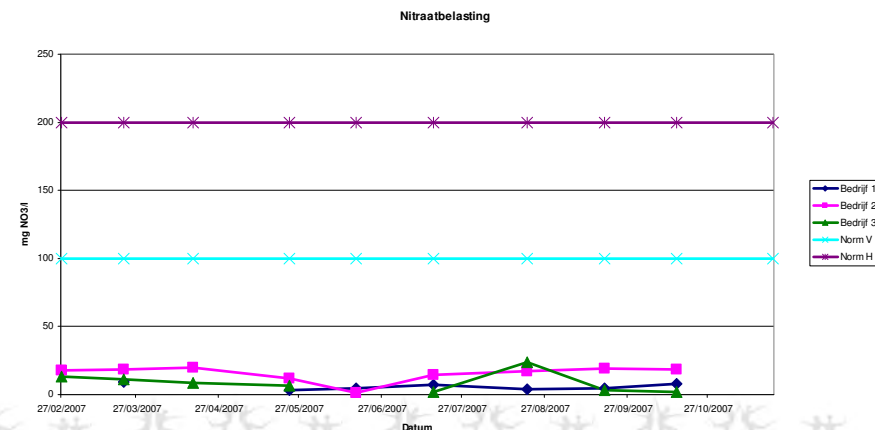
Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Kwaliteit hemelwater varkensstallen

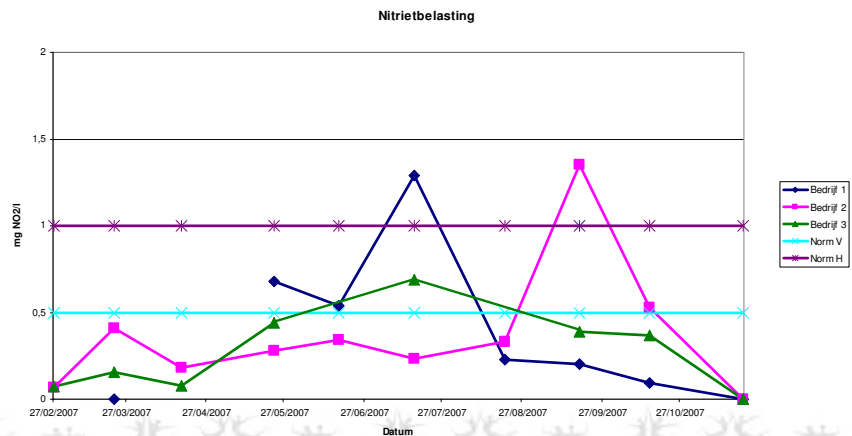
Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Kwaliteit hemelwater varkensstallen

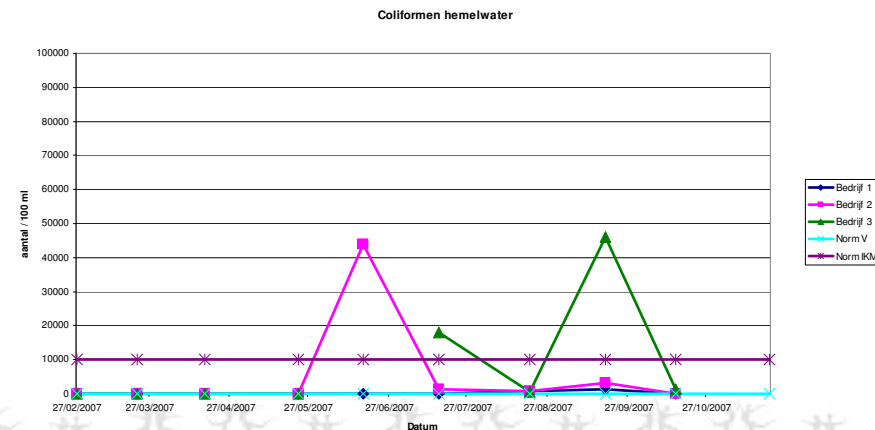
Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Kwaliteit hemelwater varkensstallen

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Kwaliteit hemelwater varkensstallen

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Mogelijkheden met hemelwateropvang

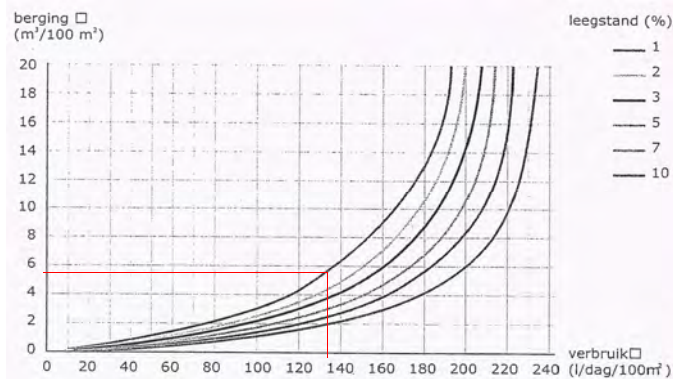
- Mogelijkheden ifv de toepassing
  - Reinigingswater stallen / machines : OK
  - Aanmaakwater gewasbeschermingsmiddelen : OK
  - Drinkwater
    - Herkauwers : ok
    - Varkens -> ammoniumdruk?
    - Pluimvee : nok
  - Luchtwassers

Mogelijkheden met hemelwateropvang

- Dimensionering op basis van
  - Waterbehoefte (regenwaterkwaliteit)
  - Aansluitbaar dakoppervlak
  - Externe factoren
- ~ ideale grootte regenwateropslag

Mogelijkheden met hemelwateropvang

Mogelijkheden met hemelwateropvang Casestudie

Groote opslagcapaciteit (m³)	Beschikbare hoeveelheid hemelwater op jaarbasis (m³/jaar)	Kost per extra m³ (€ / m³)	Kostprijs per m³ (€ / m³)
20	276		1,17
30	341	0,42	1,07
40	388	0,59	1,03
50	424	0,76	1,02
60	453	0,93	1,03
70	478	1,10	1,04
80	500	1,27	1,05
90	519	1,44	1,07
100	536	1,61	1,10

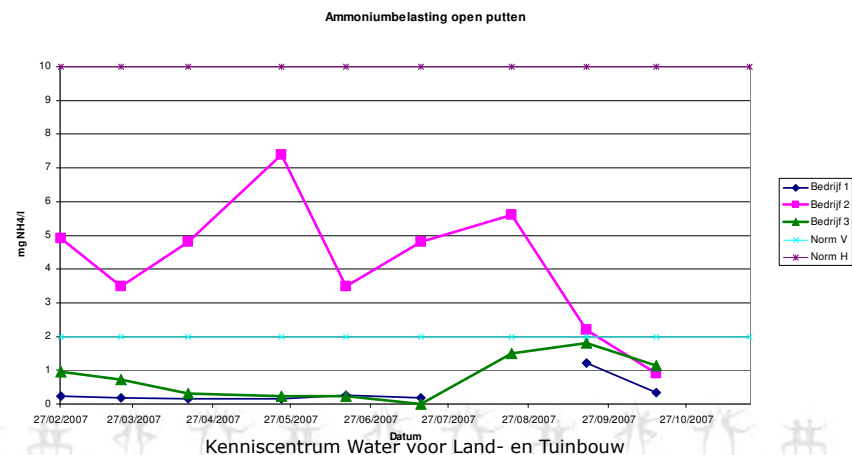
Hemelwateropslag Enkele aandachtspunten

- Grote afgestemd op beschikbaarheid en toepassingsmogelijkheden
- Bij voorkeur opgedeeld in twee compartimenten
- Wegfilteren van mos / blad / ... voordat water in de opslag komt
- Drijvende opstelling van de aanzuigleiding
- Automatische overschakeling bij tekorten
- Ontsmetten -> zie verder

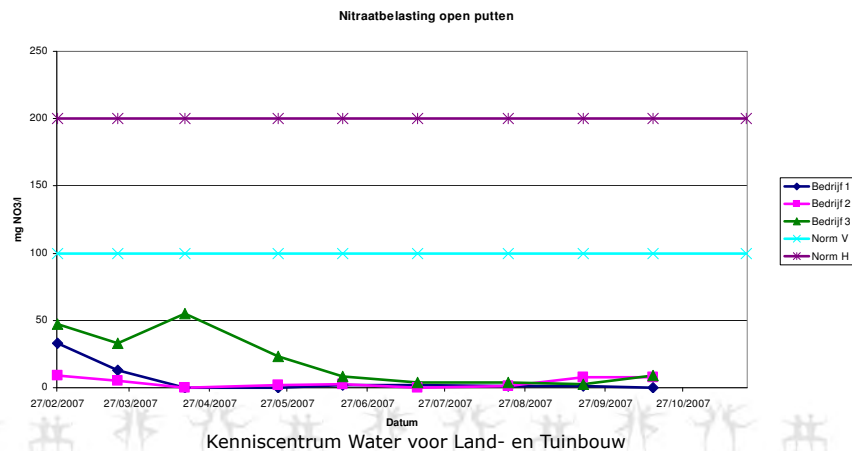

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

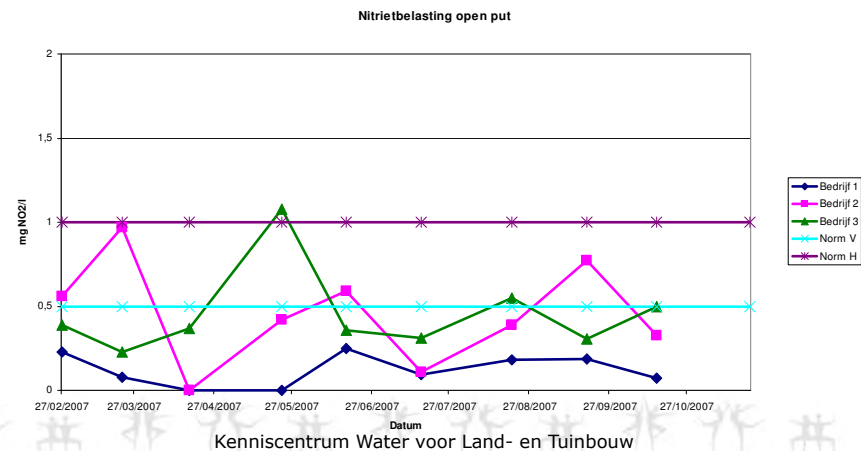
Open putten Waterkwaliteit

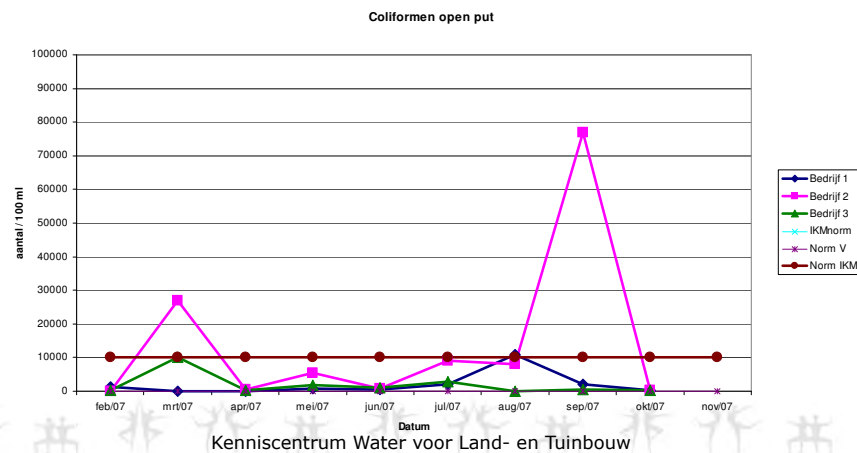
Open putten Waterkwaliteit

Open putten Waterkwaliteit

Open putten Waterkwaliteit

Open putten

- **Aanwendingsmogelijkheden**
  - Reinigingswater stallen / machines
  - Aanmaakwater gewasbeschermingsmiddelen
  - Drinkwater herkauwers / varkens -> als opvang onder gecontroleerde omstandigheden
- **Aandachtspunten**
  - Plaats en inrichting
  - Onderhoud
  - Ontsmetten

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Mogelijkheden gebruik drainagewater

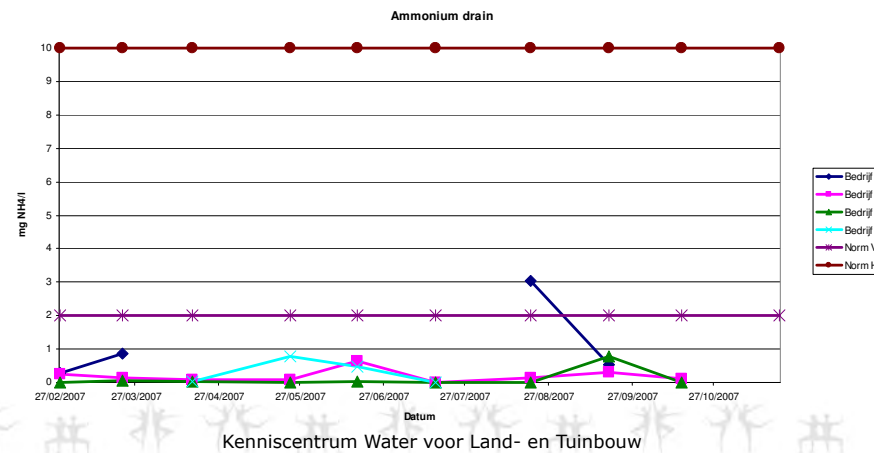
Neerslag : 800 l / m² / jaar

- Naar de 'ondergrond' : ± 200 l / m² / jaar
- Waarvan : ± 100 l / m² / jaar via drainage

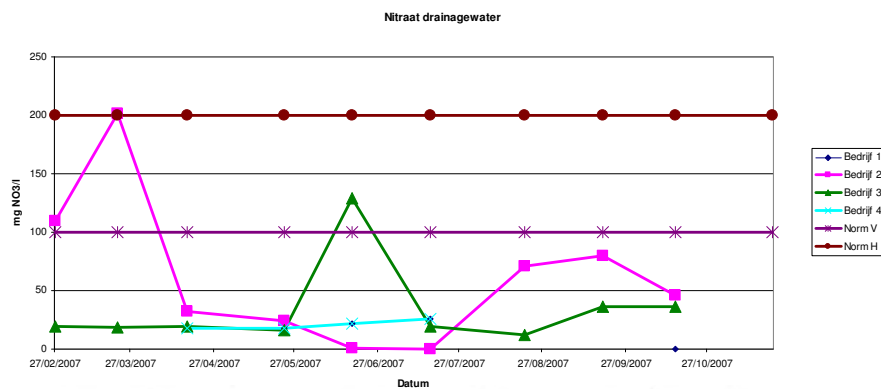

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Mogelijkheden gebruik drainagewater

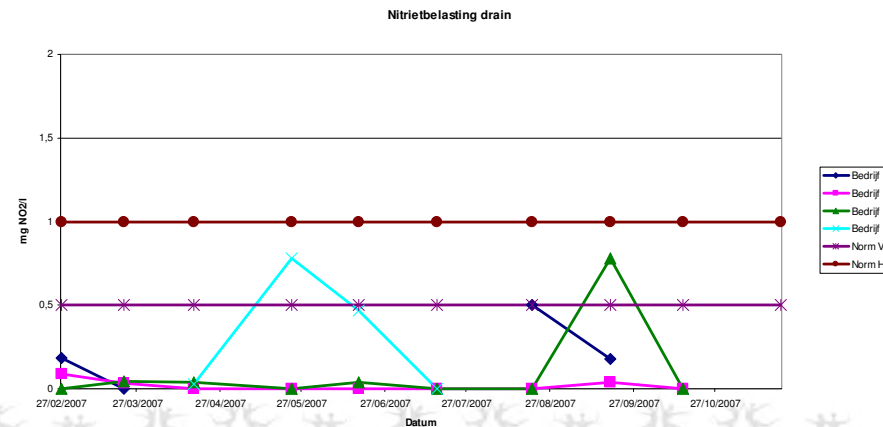

Mogelijkheden gebruik drainagewater

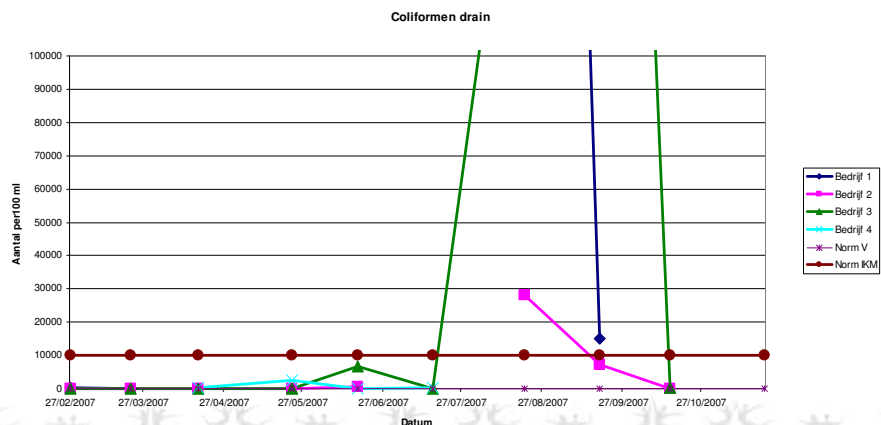
Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Mogelijkheden gebruik drainagewater

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Mogelijkheden gebruik drainagewater

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Mogelijkheden gebruik drainagewater

- Tips bij gebruik
  - Eigen percelen
  - Dubbele drainage
  - Regelmatige analyse
  - Ontsmetten voor gebruik
  - Voorzichtigheid bij zware regenval kort na bemesting
- Let wel : nog geen zicht op eventuele druk fytoproducten

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Waterbehandeling

Ontijzeren Mangaan

Beluchting

Filtratie

Doel : omzetten van opgelost ijzer tot onoplosbare ijzervlokken

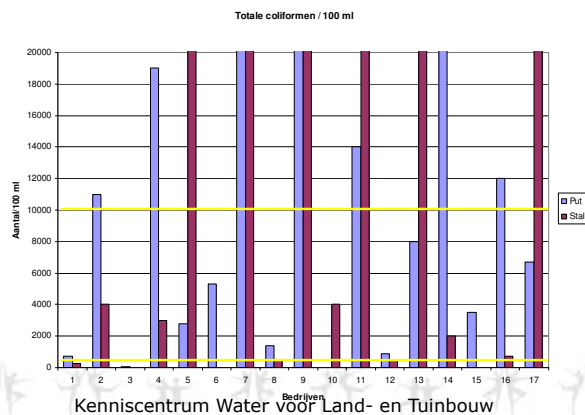
Doel : verwijderen van de ijzervlokken uit het water

pH > 7 (bij voorkeur 8)

Hoge ijzerwaarden (>10 mg Fe/l)
-> voorbehandeling noodzakelijk

Ontsmetten

Bacteriologische aangroei in leidingen : niet te onderschatten !

Biofilm

- Groei biofilm in leidingen wordt gestimuleerd door :
  - Dode leidingen; hangende leidingen, bochten
  - Niet-frequent gebruikte leidingen / langdurige leegstand
  - Temperatuur stallen
  - Sneller in kunststoffen leidingen dan in metalen leidingen

Ontsmetten!

- Ontsmetten dmv
  - Continu drinkwater
  - Leidingen : leegstand / bezetting
- Doel
  - Verwijderen biofilm ~ bacteriedruk daalt
  - Smakelijkheid ~ productie
- ADLO-demonstratieproject 'Gezond drinkwater van bron tot dier' (2008-2010) ism DGZ

Ontsmetten

- Bleekwater / javel (NaOCl)
- Peroxide (H₂O₂)
  - Duurder
  - Minder reactief
  - Maar geen schadelijke bijproducten

Ontsmetten

- ClO₂
  - Duurder
  - Ter plaatse te maken
  - Maar geen schadelijke bijproducten
veel beter wateroplosbaar
efficiëntere werking
minder chloorresiduen

Ontsmetten

- UV-desinfectie
  - Afbraak genetisch materiaal (DNA)
  - Volledige desinfectie
  - Geen chemische restproducten
  - Hoog rendement
  - Maar afhankelijk van transmissie water
duur
geen restontsmetting

Opwaarderen water uit open putten

■ Knelpunten

- Sterk schommelende kwaliteit
- Organische belasting
- Ammoniumdruk
- Geur- en smaakafwijkingen
- Zwevende deeltjes
- Bacteriologische druk

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Opwaarderen water uit open putten

Wordt opgevolgd met de financiële steun van de gebiedswerking landbouw van de prov. WVI (12/07 – 11/08)

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Opwaarderen oppervlaktewater

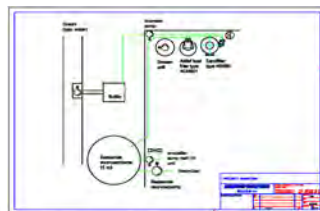
Casestudie gestart

Start : oppwater van goede uitgangskwaliteit

- > snelle zandfiltratie
- > actief koolfilter
- > UV-ontsmetting met recirculatie
- > naontsmetting met peroxide

Doel : drinkwater varkens en melkkoeien

Resultaten : positief

Project aangelegd en opgevolgd met de financiële steun van de provincie West-Vlaanderen

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Mogelijkheden oppervlaktewater

Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw

Meer informatie

Dominique Huits – Sigrid De Ketelaere
Kenniscentrum Water voor Land- en Tuinbouw
Ieperseweg 87
8800 Rumbeke - Beitem
Tel. : 051/27.33.88
Fax : 051/24.00.20
E-mail : dominique.huits@west-vlaanderen.be
www.povlt.be

